

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (kolmas koda)

4. mai 2017*

Eelotsusetaotlus — ELTL artikkel 56 — Teenuste osutamise vabadus — Suuhooldus- ja hambaraviteenused — Liikmesriigi õigusnormid, mis keelavad täielikult suuhooldus- ja hambaraviteenuste reklaami — Piiriülese elemendi olemasolu — Rahvatervise kaitse — Proportsionaalsus — Direktiiv 2000/31/EÜ — Infoühiskonna teenus — Reklaam veebisaidi vahendusel — Reguleeritud kutseala esindaja — Kutse-eeskirjad — Direktiiv 2005/29/EÜ — Ebaausad kaubandustavad — Liikmesriigi õigusnormid tervishoiu kohta — Liikmesriigi õigusnormid reguleeritud kutsealade kohta

Kohtuasjas C-339/15,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Nederlandstalige rechtbank van eerste aanleg te Brussel, strafzakeni (Brüsseli hollandikeelne esimese astme kohus, süüteoasjad, Belgia) 18. juuni 2015. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 7. juulil 2015, süüteoasjas, milles süüdistatav on

Luc Vanderborght,

EUROOPA KOHUS (kolmas koda),

koosseisus: koja president L. Bay Larsen (ettekandja), kohtunikud M. Vilaras, J. Malenovský, M. Safjan ja D. Šváby,

kohtujurist: Y. Bot,

kohtusekretär: ametnik V. Tourrès,

arvestades kirjalikus menetluses ja 7. juuli 2016. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- L. Vanderborght, esindajad: *advocaat* S. Callens, *advocaat* M. Verhaege ja *advocaat* L. Boddez,
- Verbond der Vlaamse Tandartsen VZW, esindajad: *advocaat* N. Van Ranst ja *advocaat* V. Vanpeteghem,
- Belgia valitsus, esindajad: C. Pochet, J. Van Holm ja M. J.-C. Halleux, keda abistasid *advocaat* A. Fromont ja *advocaat* L. Van den Hole,
- Itaalia valitsus, esindaja: G. Palmieri, keda abistas *avvocato dello Stato* W. Ferrante,
- Poola valitsus, esindaja: B. Majczyna,

* Kohtumenetluse keel: hollandi.

— Euroopa Komisjon, esindajad: D. Roussanov ja F. Wilman,
olles 8. septembri 2016. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,
on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus käsitleb küsimust, kuidas tõlgendada ELTL artikleid 49 ja 56, Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. mai 2005. aasta direktiivi 2005/29/EÜ, mis käsitleb ettevõtja ja tarbija vaheliste tehingutega seotud ebaausaid kaubandustavasid siseturul ning millega muudetakse nõukogu direktiivi 84/450/EMÜ ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 97/7/EÜ, 98/27/EÜ ja 2002/65/EÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EÜ) nr 2006/2004 (ebaausate kaubandustavade direktiiv) (ELT 2005, L 149, lk 22), ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 8. juuni 2000. aasta direktiivi 2000/31/EÜ infohiskonna teenuste teatavate õiguslike aspektide, eriti elektroonilise kaubanduse kohta siseturul (direktiiv elektroonilise kaubanduse kohta) (EÜT 2000, L 178, lk 1; ELT eriväljaanne 13/25, lk 399).
- 2 Taotlus on esitatud väärteomenetluse raames, mis on algatatud L. Vanderborghiti suhtes, kes on Belgias tegutsev hambaarst, keda süüdistatakse selles, et ta on rikkunud liikmesriigi õigusnorme, millega on keelatud igasugune suuhoidus- ja hambaraviteenuste reklaam.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

Direktiiv 92/51/EMÜ

- 3 Nõukogu 18. juuni 1992. aasta direktiivi 92/51/EMÜ direktiivi 89/48/EMÜ täiendava tööalase koolituse tunnustamise teise üldsüsteemi kohta (EÜT 1992, L 209, lk 25; ELT eriväljaanne 05/02, lk 47) artiklis 1 on sätestatud:

„Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

[...]

f) reguleeritud kutsealane tegevus – kutsealane tegevus, millega tegelema hakkamine või tegelemine või üks tegelemise moodustest liikmesriigis eeldab otseselt või kaudselt õigus- ja haldusnormidest tulenevalt koolituse kohta antud tõendi või pädevuskinnituse olemasolu. [...]

[...]“.

Direktiiv 98/34/EÜ

- 4 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. juuni 1998. aasta direktiiv 98/34/EÜ, millega nähakse ette tehnilistest standarditest ja eeskirjadest ning infoühiskonna teenuste eeskirjadest teatamise kord (EÜT 1998, L 204; lk 37; ELT eriväljaanne 13/20, lk 337) (muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. juuli 1998. aasta direktiiviga 98/48/EÜ (EÜT 1998, L 217, lk 18; ELT eriväljaanne 13/21, lk 8)) (edaspidi „direktiiv 98/34“), määratleb mõiste „teenus“ artikli 1 punktis 2 järgmiselt:

„infoühiskonna iga teenus ehk kõik vahemaa tagant elektroonilisel teel ja teenusesaaja isikliku taotluse alusel ning tavaliselt tasu eest osutatavad teenused.

Selle määratluse puhul tähendab:

- „vahemaa tagant“, et teenust osutatakse ilma osapoolte üheaegse kohalolekuta,
- „elektroonilisel teel“, et teenus saadetakse lähtepunktist ja võetakse sihtkohas vastu elektrooniliste andmetöötlus- (sh pakkimisseadmete) ja säilitusseadmete abil ning see saadetakse, edastatakse ja võetakse vastu täielikult juhtmete või raadio kaudu, optiliselt või muude elektromagnetiliste vahendite abil,
- „teenusesaaja isikliku taotluse alusel“, et teenust osutatakse andmeedastusena isikliku taotluse alusel.

[...]“.

Direktiiv 2000/31

- 5 Direktiivi 2000/31 põhjendus 18 kõlab järgmiselt:

„Paljud infoühiskonna teenused on seotud *on-line* toimuva majandustegevusega; [...] infoühiskonna teenused ei piirdu ainult nende teenustega, mis on seotud *on-line* tehtud lepingutega, vaid laienevad, niivõrd kui võrd need kujutavad endast majandustegevust, ka teenustele, mille eest nende saajad ei maksa, nagu näiteks teenused, mis pakuvad *on-line* infot või kommertsteadaandeid [...]. [T]egevused, mida juba nende olemuse tõttu ei saa teha eemalt ja elektrooniliste vahenditega, nagu äriühingute raamatupidamise põhikirjajärgne auditeerimine või patsiendi läbivaatust nõudev arstlik nõuanne ei ole infoühiskonna teenused.“

- 6 Selle direktiivi artiklis 2 „Mõisted“ on sätestatud:

„Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

- a) *infoühiskonna teenused* – teenused direktiivi [98/34] artikli 1 lõike 2 tähenduses;

[...]

- f) *kommertsteadaanne* – igasugune teadaanne, mis on kavandatud otseselt või kaudselt edendama kaubanduse, tööstuse või käsitööga tegeleva või reguleeritud kutsealal tegutseva äriühingu, organisatsiooni või isiku kaupu, teenuseid või mainet. [...]

[...]

g) *reguleeritud kutseala* – iga kutseala vähemalt kolmeaastase kestusega tööalase koolituse lõpetamisel antavate kõrgharidusdiplomide tunnustamise üldist süsteemi käsitleva nõukogu 21. detsembri 1988. aasta direktiivi 89/48/EMÜ [...] artikli 1 punkti d tähenduses või direktiivi [92/51] artikli 1 punkti f tähenduses;

[...]“.

7 Selle direktiivi artikli 8 lõiked 1 ja 2 „Reguleeritud kutsealad“ on sõnastatud järgmiselt:

„1. Liikmesriigid tagavad, et kommertsteadaanne, mis moodustab reguleeritud kutseala liikme poolt pakutava infoühiskonna teenuse või on osa sellest, on lubatud tingimusel, et järgitakse kutsealaseid eeskirju, eeskätt neid, mis puudutavad kutseala sõltumatust, väärikut ja au, ametisaladust ja õiglast suhtumist klientidesse ning teistesse sama kutseala liikmetesse.

2. Piiramata kutseorganisatsioonide ja -ühenduste iseseisvust, julgustavad liikmesriigid ja komisjon kutseorganisatsioone ja -ühendusi kehtestama tegevusjuhendeid ühenduse tasandil, et kindlaks määrata, mis liiki teavet võib kooskõlas lõikes 1 nimetatud eeskirjadega anda kommertsteadaande eesmärgil.“

Direktiiv 2005/29

8 Direktiivi 2005/29 põhjendus 9 kõlab järgmiselt:

„Käesolev direktiiv ei piira ebaausa kaubandustava tõttu kahju kannatanud üksikisikute poolt hagi esitamist. Samuti ei piira see [...] toodete tervisekaitse- ja ohutusnõudeid [...] käsitlevate ühenduse ja siseriiklike eeskirjade [...] kohaldamist. Seega saavad liikmesriigid sõltumata ettevõtja asukohast tarbijate ohutuse ja tervisekaitse eesmärgil oma territooriumil säilitada või kehtestada kaubandustavade piiranguid ja keelde näiteks alkoholi, tubaka või ravimite suhtes. [...]“.

9 Selle direktiivi artiklis 2 „Mõisted“ on sätestatud:

„Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

[...]

c) *toode* – kaubad või teenused, sealhulgas kinnisvara ning õigused ja kohustused;

d) *ettevõtja ja tarbija vaheliste tehingutega seotud kaubandustavad* (edaspidi ka kaubandustavad) – ettevõtjapoolne tegevus, tegevusetus, teguviis või esitusviis, kommertsteadaanne, sealhulgas reklaam ja turustamine, mis on otseselt seotud toote reklaamimise, müügi või tarnimisega tarbijatele;

[...]“.

10 Selle direktiivi artiklis 3 on sätestatud:

„1. Käesolevat direktiivi kohaldatakse artiklis 5 sätestatud ettevõtja ja tarbija vaheliste tehingutega seotud ebaausate kaubandustavade suhtes enne ja pärast tootega seonduva äritehingu sõlmimist ja selle ajal.

[...]

3. Käesolev direktiiv ei piira toodete tervisekaitse- ja ohutusnõudeid käsitlevate ühenduse või siseriiklike eeskirjade kohaldamist.

[...]

8. Käesolev direktiiv ei piira asutamistingimuste või lubade andmise kordade või deontoloogiliste käitumiskodeksite või muude reguleeritud kutsealadele kehtestatud erireeglite, mille eesmärk on tagada kutsealade esindajate usaldusväärsuse kõrge tase, kohaldamist, mida liikmesriigid võivad vastavalt ühenduse õigusele kutsealade esindajatele kehtestada.

[...]“.

Belgia õigus

- 11 Kuninga 1. juuni 1934. aasta määruse hambaravi reguleerimise kohta (*Belgisch Staatsblad* 7.6.1934, lk 3220) artiklis 8d on sätestatud:

„Avalikkuse teavitamiseks võib hoonele, kus kvalifitseeritud isik [...] tegutseb hambaarstina, paigutada üksnes väikesemõdulise tagasihoidliku kujundusega reklaamkirja või tunnusmärgi, millel on märgitud kvalifitseeritud isiku nimi ja soovi korral seaduslik kutsenimetuse, vastuvõtukuupäevad ja -kellaajad, ettevõtte või tervishoiuasutuse nimi, kelle koosseisus ta oma kutsealal töötab; samuti võib sellel olla märgitud hambaravi haru, milles kvalifitseeritud isik põhiliselt tegutseb: operatiivne hambaravi, proteesid, ortodontia, hambakirurgia.

[...]“.

- 12 Belgia 15. aprilli 1958. aasta seaduse hambaravi reklaami kohta (*Belgisch Staatsblad* 5.5.1958, lk 3542) artiklis 1 on sätestatud:

„Keegi ei või teha otseselt või kaudselt – sealhulgas tahvlite või siltide, reklaamkirjade või tunnusmärkidega, mis võivad olla pakutava teenuse seaduslikkuse suhtes eksitavad; prospektide, ringkirjade, voldikute ja brošüüridega; ajakirjanduses, levivahendites ja kinos – mis tahes reklaami niisugustele teenustele suu ja hammastega seonduvate tervisehäirete, haavade või anomaaliat ravimiseks või ravida laskmiseks, mida kvalifitseeritud või kvalifitseerimata isik osutab Belgias või välisriigis [...]“.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

- 13 L. Vanderborght töötas talle süüdistuse esitamiseni viinud faktiliste asjaolude toimumise ajal väljaõppinud hambaarstina Opwijkis (Belgia). Teda süüdistatakse selles, et ta tegi ajavahemikul 2003. aasta märtsist kuni 2014. aasta jaanuarini hambaraviteenustele reklaami, mis on Belgia õigusega vastuolus.
- 14 Eelotsusetaotlusest nähtub, et L. Vanderborght paigaldas oma hambaarstikabineti ette infotahvli, mis koosneb kolmest trükikirjaga kaetud tahust, millel on märgitud tema nimi, tema hambaarsti kvalifikatsioon ning tema hambaravikabineti veebisaidi aadress ja kontakttelefoni number.
- 15 Veel tegi L. Vanderborght veebilehe, mille eesmärk on teavitada patsiente tema hambaravikabinetis pakutavastest raviliikidest. Lisaks avaldas ta kohalikes päevalehtedes mõned kuulutused.
- 16 Süüdistus esitati kutseühingu Verbond der Vlaamse Tandartsen VZW esitatud kaebuse alusel.

- 17 Prokuratuur taotles 6. veebruaril 2014, et L. Vanderborght antaks süüteoasju arutava esimese astme kohtu alla. Kolleegium määras 25. märtsi 2014. aasta kohtumäärusega asja läbivaatamise Nederlandstalige rechtbank van eerste aanleg te Brussel, strafzakenile (Brüsseli hollandikeelne esimese astme kohus, süüteoasjad, Belgia).
- 18 Eelotsusetaotluse esitanud kohtus väidab L. Vanderborght, et 15. aprilli 1958. aasta seaduse hambaravi reklaami kohta artikkel 1, mis täielikult keelab igal isikul reklaamida hambaraviteenust mis tahes vormis, ja kuninga 1. juuni 1934. aasta määruse hambaravi reguleerimise kohta artikkel 8d, millega kehtestatakse tagasihoidlikkuse nõuded, millele peab vastama hambaravikabineti silt, on vastuolus liidu õigusega, eelkõige direktiividega 2005/29 ja 2000/31 ning ELTL artiklitega 49 ja 56.
- 19 Eelotsusetaotluse esitanud kohus tuvastas, et vaidlusel põhikohtuasjas on piiriülene mõõde, kuna see põhineb muu hulgas teabel, et L. Vanderborght levitas veebireklaami, mis võib jõuda teiste liikmesriikide patsientideni ja puudutab kliente, kellest osa asub teistes liikmesriikides.
- 20 Neil asjaoludel otsustas Nederlandstalige rechtbank van eerste aanleg te Brussel, strafzaken (Brüsseli hollandikeelne esimese astme kohus, süüteoasjad, Belgia) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:
- „1. Kas direktiivi 2005/29 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus liikmesriigi seadus, mis täielikult keelab igal isikul reklaamida suuhooldus- ja hambaravi mis tahes vormis, nii nagu see on sätestatud 15. aprilli 1958. aasta seaduse hambaravi reklaami kohta artiklis 1?
 2. Kas suuhoolduse ja hambaravi reklaami keeldu tuleb lugeda „toodete tervisekaitse- ja ohutusnõudeid käsitlevaks eeskirjaks“ direktiivi 2005/29 artikli 3 lõike 3 tähenduses?
 3. Kas direktiivi 2005/29 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus selline liikmesriigi õigusnorm nagu kuninga 1. juuni 1934. aasta määruse hambaravi reguleerimise kohta artikkel 8d, milles kirjeldatakse üksikasjalikult, millistele tagasihoidlikkuse nõuetele peab vastama üldsusele määratud silt hambaravikabineti juures?
 4. Kas direktiivi 2000/31 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus liikmesriigi seadus, mis täielikult keelab igal isikul reklaamida hambaraviteenust mis tahes vormis, sealhulgas ärilise eesmärgiga reklaami elektroonilises vormis (veebisait), nii nagu 15. aprilli 1958. aasta seaduse hambaravi reklaami kohta artikkel 1?
 5. Kuidas tuleb tõlgendada mõistet „infoühiskonna teenused“, mis on määratletud direktiivi 2000/31 artikli 2 punktis a viitega direktiivi 98/34 artikli 1 lõikele 2?
 6. Kas ELTL artikleid 49 ja 56 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus selline liikmesriigi õigusnorm, nagu kohaldatakse põhikohtuasjas ja millega kehtestatakse rahvatervise kaitseks hambaravi reklaami täielik keeld?“

Eelotsuse küsimuste analüüs

Esimene kuni kolmas küsimus

- 21 Esimese, teise ja kolmanda esitatud küsimusega, mida tuleb analüüsida koos, soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas direktiivi 2005/29 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus niisugused liikmesriigi õigusnormid, nagu on kõne all põhikohtuasjas, mis kaitsevad rahvatervist ja

hambaarstiameti väärrikust, esiteks keelates üldiselt ja täielikult suuhooldus- ja hambaraviteenuste reklaami mis tahes vormis, ja teiseks kehtestades tagasihoidlikkuse nõuded, millele peab vastama hambaravikabineti silt.

- 22 Neile küsimusele vastamiseks tuleb kõigepealt välja selgitada, kas põhikohtuasjas käsitletava keelu esemeks olev reklaam kujutab endast kaubandustava direktiivi 2005/29 artikli 2 punkti d tähenduses ja kas sellele kehtivad seega viimati nimetatud sättega esitatud nõuded (vt analoogia alusel kohtuotsus 9.11.2010, Mediaprint Zeitungs- und Zeitschriftenverlag, C-540/08, EU:C:2010:660, punkt 16).
- 23 Selles osas tuleb märkida, et selle direktiivi artikli 2 punktis d on määratletud mõiste „kaubandustava“ väga üldist sõnastusviisi kasutades kui „ettevõtjapoolne tegevus, tegevusetus, teguviis või esitusviis, kommertstedaanne, sealhulgas reklaam ja turustamine, mis on otseselt seotud toote reklaamimise, müügi või tarnimisega tarbijatele“ (kohtuotsus 9.11.2010, Mediaprint Zeitungs- und Zeitschriftenverlag, C-540/08, EU:C:2010:660, punkt 17).
- 24 Mõiste „toode“ omakorda tähistab nimetatud direktiivi artikli 2 punkti c kohaselt kõiki kaupu või teenuseid.
- 25 Sellest tuleneb, et selline suuhooldus- ja hambaraviteenuste reklaam, nagu on kõne all põhikohtuasjas, kujutab endast direktiivi 2005/29 tähenduses „kaubandustava“, olenemata sellest, kas seda tehakse reklaamväljaannetes, internetis või siltide abil.
- 26 Vastavalt nimetatud direktiivi artikli 3 lõikele 3 ei piira direktiiv toodete tervisekaitse- ja ohutusnõudeid käsitlevate liidu või siseriiklike eeskirjade kohaldamist.
- 27 Lisaks tuleb märkida, et selle direktiivi artikli 3 lõike 8 sõnastuse kohaselt ei piira direktiiv nende deontoloogiliste käitumiskodeksite või muude reguleeritud kutsealadele kehtestatud erireeglite, mille eesmärk on tagada kutsealade esindajate usaldusväärse kõrge tase, kohaldamist, mida liikmesriigid võivad vastavalt liidu õigusele kutsealade esindajatele kehtestada.
- 28 Nimetatud sättest tuleneb seega, et direktiiv 2005/29 ei sea kahtluse alla liikmesriikide tervisekaitse- ja ohutusnõudeid käsitlevaid eeskirju või reguleeritud kutsealadele kehtestatud eriregleid.
- 29 Samas nähtub eelotsusetaotlusest, et põhikohtuasjas käsitletavat liikmesriigi õigusnormid, see tähendab 15. aprilli 1958. aasta seaduse hambaravi reklaami kohta artikkel 1 ja kuninga 1. juuni 1934. aasta määruse hambaravi reguleerimise kohta artikkel 8d kaitsevad vastavalt rahvatervist ja hambaarstiameti väärrikust, mistõttu kuuluvad need direktiivi 2005/29 artikli 3 lõigete 3 ja 8 kohaldamisalasse.
- 30 Silmas pidades eeltoodud kaalutlusi, tuleb vastata esimesele, teisele ja kolmandale küsimusele, et direktiivi 2005/29 tuleb tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus niisugused liikmesriigi õigusnormid, nagu on kõne all põhikohtuasjas, mis kaitsevad rahvatervist ja hambaarstiameti väärrikust, esiteks keelates üldiselt ja täielikult suuhooldus- ja hambaraviteenuste reklaami mis tahes vormis, ja teiseks kehtestades tagasihoidlikkuse nõuded, millele peab vastama hambaravikabineti silt.

Neljas ja viies küsimus

- 31 Neljanda ja viienda esitatud küsimusega, mida tuleb analüüsida koos, soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas direktiivi 2000/31 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus niisugused liikmesriigi õigusnormid, nagu on kõne all põhikohtuasjas, mis keelavad üldiselt ja täielikult suuhooldus- ja hambaraviteenuste reklaami mis tahes vormis, osas, milles need õigusnormid keelavad mis tahes vormis elektroonilisel teel edastatavad kommertstedaanded, mis hõlmab ka hambaarsti loodud veebisaiti.

- 32 Sellega seoses olgu märgitud, et selle direktiivi artikli 8 lõikes 1 on sätestatud põhimõte, mille kohaselt liikmesriigid tagavad, et lubatud on kommertsteadaanded, mis moodustavad reguleeritud kutseala esindaja poolt pakutava infoühiskonna teenuse või on osa sellest.
- 33 Direktiivi 2000/31 artikli 2 punktist g koosmõjus direktiivi 92/51 artikli 1 punktiga f, millele esimesena nimetatu viitab, nähtub, et „reguleeritud kutsealaks“ tuleb eelkõige pidada kutsealast tegevust, millega tegelema hakkamine või tegelemine eeldab õigus- ja haldusnormidest tulenevalt koolituse kohta antud tõendi või pädevuskinnituse olemasolu.
- 34 Eelotsusetaotlusest tuleneb, et hambaarstiamet on Belgias reguleeritud kutseala direktiivi 2000/31 artikli 2 punkti g tähenduses.
- 35 Mõiste „infoühiskonna teenused“ hõlmab vastavalt direktiivi 2000/31 artikli 2 punktile a koosmõjus direktiivi 98/34 artikli 1 lõikega 2 „kõiki vahemaa tagant elektroonilisel teel ja teenusesaaja isikliku taotluse alusel ning tavaliselt tasu eest osutatavaid teenuseid“.
- 36 Direktiivi 2000/31 põhjenduses 18 on täpsustatud, et mõiste „infoühiskonna teenused“ on seotud *on-line* toimuva mitmesuguse majandustegevusega ja et need ei piirdu ainult nende teenustega, mis on seotud *on-line* tehtud lepingutega, vaid laienevad, niivõrd kuivõrd need kujutavad endast majandustegevust, ka teenustele, mille eest nende saajad ei maksa nagu teenused, mis pakuvad *on-line* infot või kommertsteadaandeid.
- 37 Neil asjaoludel tuleb tõdeda, et veebireklaami puhul võib olla tegemist infoühiskonna teenusega direktiivi 2000/31 tähenduses (vt selle kohta kohtuotsus 15.9.2016, Mc Fadden, C-484/14, EU:C:2016:689, punktid 41 ja 42).
- 38 Lisaks on selle direktiivi artikli 2 punktis f täpsustatud, et mõiste „kommertsteadaanne“ hõlmab muu hulgas igasuguseid teadaandeid, mis on kavandatud otseselt või kaudselt edendama reguleeritud kutsealal tegutseva isiku teenuseid.
- 39 Sellest tuleneb, et suuhooldus- ja hambaraviteenuste reklaam, mida tehakse reguleeritud kutseala esindaja loodud veebilehel, kujutab endast kommertsteadaannet, mis on osa infoühiskonna teenusest või moodustab sellise teenuse direktiivi 2000/31 artikli 8 tähenduses.
- 40 Järelikult tuleb tõdeda, nagu märkis ka kohtujurist oma ettepaneku punktis 50, et see säte kohustab liikmesriike tagama, et sellised kommertsteadaanded on põhimõtteliselt lubatud.
- 41 Selles osas olgu märgitud, et nõustuda ei saa Euroopa Komisjoni pakutud vastupidise tõlgendusega, mille kohaselt nimetatud säte hõlmab üksnes reguleeritud kutseala esindaja tehtud reklaami juhul, kui ta tegutseb veebireklaami pakujana, kuna selline tõlgendus kitsendaks liigselt asjaomase sätte ulatust.
- 42 Nimelt tuleb meenutada, et direktiivi 2000/31 artikli 8 lõike 1 eesmärk on võimaldada reguleeritud kutseala esindajatel kasutada infoühiskonna teenuseid oma tegevuse edendamiseks.
- 43 Sellegipoolest tuleneb nimetatud sättest, et sellised kommertsteadaanded, nagu on nimetatud käesoleva kohtuotsuse punktis 39, võivad olla lubatud üksnes tingimusel, et järgitakse kutsealaseid eeskirju, eeskätt neid, mis puudutavad kutseala sõltumatust, väarikust ja au, ametisaladust ja õiglast suhtumist klientidesse ning teistesse sama kutseala liikmetesse.
- 44 Asjaomases sättes nimetatud kutsealased eeskirjad ei tohi siiski üldiselt ja täielikult keelata mis tahes veebireklaami, mis on mõeldud reguleeritud kutsealal töötava isiku tegevuse edendamiseks, vastasel korral võetaks sellelt sätelt kasulik mõju ja takistataks seadusandja eesmärgi elluviimist.

- 45 Niisugust tõlgendust toetab ka asjaolu, et direktiivi 2000/31 artikli 8 lõige 2 näeb ette, et liikmesriigid ja komisjon innustavad selliste tegevusjuhendite koostamist, mille eesmärk ei ole keelata sedalaadi reklaami, vaid pigem täpsustada, mis liiki teavet võib kutsealaste eeskirjadega kooskõlas anda kommertsteadaande eesmärgil.
- 46 Sellest tuleneb, et kuigi kutsealased eeskirjad võivad õiguspäraselt hõlmata direktiivi 2000/31 artikli 8 lõikes 1 nimetatud kommertsteadaandeid, ei tohi need eeskirjad näha ette selliste teadannete üldist ja täielikku keelamist.
- 47 See kaalutlus kehtib ka selliste liikmesriigi õigusnormide kohta, nagu on vaatluse all põhikohtuasjas ja mida kohaldatakse üksnes hambaarstide suhtes.
- 48 Nimelt tuleb märkida, et liidu seadusandja ei ole jätnud reguleeritud kutsealasad välja direktiivi 2000/31 artikli 8 lõikes 1 ette nähtud ja veebis kommertsteadaannete avaldamist lubava põhimõtte kohaldamisalast.
- 49 Sellest tuleneb, et kuigi nimetatud säte võimaldab võtta arvesse tervishoiukutsealade eripära, kui koostatakse vastavat ala puudutavaid kutsealaseid eeskirju, mis vajaduse korral reguleerivad rangelt asjaomases sättes nimetatud veebis avaldatavate kommertsteadaannete vormi ja tingimusi selleks, et muu hulgas tagada, et need ei riivaks patsientide poolset usaldust kutseala asjatundjate vastu, ei tulene sellest siiski, et nende kutsealaste eeskirjadega võiks kehtival viisil üldiselt ja täielikult keelata mis tahes vormis veebireklaami, mis on mõeldud sellel kutsealal töötava isiku tegevuse edendamiseks.
- 50 Eeltoodut arvestades tuleb neljandale ja viiendale küsimusele vastata, et direktiivi 2000/31 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus niisugused liikmesriigi õigusnormid, nagu on kõne all põhikohtuasjas, mis keelavad üldiselt ja täielikult suuhooldus- ja hambaraviteenuste reklaami mis tahes vormis, osas, milles need õigusnormid keelavad mis tahes vormis elektroonilisel teel edastatavad kommertsteadaanded, mis hõlmab ka hambaarsti loodud veebisaiti.

Kuues küsimus

- 51 Kuuenda küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas ELTL artikleid 49 ja 56 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus niisugused liikmesriigi õigusnormid, nagu on kõne all põhikohtuasjas, mis keelavad üldiselt ja täielikult ära suuhooldus- ja hambaraviteenuste reklaami mis tahes vormis.
- 52 Kõigepealt olgu märgitud, et silmas pidades neljandale ja viiendale küsimusele antud vastust, tuleb kuuendat küsimust mõista nii, et sellega soovitakse lõpuks teada, kas ELTL artiklitega 49 ja 56 on kooskõlas sellised liikmesriigi õigusnormid, mis keelavad reklaami, mida ei ole tehtud infoühiskonna teenuste abil.

Vastuvõetavus

- 53 Euroopa Kohtu järjepideva praktika kohaselt ei ole liikumisvabadust tagavad asutamislepingu sätted kohaldatavad olukorrale, mille kõik asjakohased elemendid on ainult ühe liikmesriigi piires (vt selle kohta muu hulgas kohtuotsused 21.10.1999, Jägerskiöld, C-97/98, EU:C:1999:515, punkt 42, ja 11.7.2002, Carpenter, C-60/00, EU:C:2002:434, punkt 28).
- 54 Põhikohtuasi käsitleb küll süüteomenetlust, mis algatati ühe hambaarsti vastu, kes asub Belgias ja tegutseb selles liikmesriigis.
- 55 Sellegipoolest nähtub eelotsusetaotlusest, et osa L. Vanderborghti kliente tuleb teistest liikmesriikidest.

56 Euroopa Kohus on aga juba otsustanud, et asjaolu, et osa klientidest on teistest liikmesriikidest pärit liidu kodanikud, võib kujutada endast piiriülest elementi, mis nõuab liikumisvabadust tagavate asutamislepingu sätete kohaldamist (vt selle kohta kohtuotsus 11.6.2015, Berlington Hungary jt, C-98/14, EU:C:2015:386, punktid 25 ja 26).

57 Järelikult tuleb tõdeda, et kuues küsimus on vastuvõetav.

Sisulised küsimused

58 Tuleb meenutada, et kui liikmesriigi meede puudutab samal ajal nii asutamisevabadust kui ka teenuste osutamise vabadust, siis Euroopa Kohus hindab kõnealust meedet põhimõtteliselt üksnes seoses ühega neist kahest vabadusest, kui on ilmne, et põhikohtuasja asjaolusid arvesse võttes on üks neist vabadustest teise suhtes täiesti teisejärgulise tähendusega ja neid on võimalik käsitleda koos (kohtuotsus 26.5.2016, NN (L) International, C-48/15, EU:C:2016:356, punkt 39 ja seal viidatud kohtupraktika).

59 Käesolevas kohtuasjas on see nii.

60 Kuna piiriülene element, mis muudab kohaldatavaks liikumisvabadust tagavad asutamislepingu sätteid, seisneb ühes liikmesriigis asuvate teenusekasutajate teise riiki minemises (vt selle kohta kohtuotsus 11.6.2015, Berlington Hungary jt, C-98/14, EU:C:2015:386, punkt 26), siis tuleb kuuendale küsimusele vastata ELTL artiklist 56 lähtudes.

61 Selles osas tuleneb Euroopa Kohtu järjepidevast praktikast, et teenuste osutamise vabaduse piiranguks tuleb lugeda kõiki meetmeid, mis keelavad või takistavad selle vabaduse teostamist või muudavad selle vähem huvipakkuvaks (vt selle kohta kohtuotsused 17.7.2008, Corporación Dermoeestética, C-500/06, EU:C:2008:421, punkt 32; 22.1.2015, Stanley International Betting ja Stanleybet Malta, C-463/13, EU:C:2015:25, punkt 45, ning 28.1.2016, Laezza, C-375/14, EU:C:2016:60, punkt 21).

62 Samuti tuleb meenutada, et eelkõige hõlmab mõiste „piirang“ liikmesriigi meetmeid, mida kohaldatakse küll vahet tegemata, kuid mis kahjustavad teenuste osutamise vabadust teistes liikmesriikides (kohtuotsus 12.9.2013, Konstantinides, C-475/11, EU:C:2013:542, punkt 45 ja seal viidatud kohtupraktika).

63 Samas võivad liikmesriigi õigusnormid, mis keelavad üldiselt ja täielikult teatud tegevuse reklaami mis tahes vormis, piirata sellel kutsealal tegutsevate isikute võimalust ennast tutvustada võimalikele klientidele ja edendada teenuseid, mida nad soovivad neile pakkuda.

64 Järelikult tuleb selliseid liikmesriigi õigusnorme pidada teenuste osutamise vabadust piiravaks.

65 Sellise piirangu põhjendatuse kohta olgu märgitud, et liikmesriigi meetmed, mis võivad piirata aluslepinguga tagatud põhivabaduste kasutamist, võivad siiski olla lubatud üksnes tingimusel, et need järgivad üldise huvi eesmärki, on selle saavutamise tagamiseks sobivad ega lähe kaugemale, kui on taotletava eesmärgi saavutamiseks vajalik (kohtuotsus 12.9.2013, Konstantinides, C-475/11, EU:C:2013:542, punkt 50 ja seal viidatud kohtupraktika).

66 Käesoleval juhul märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus, et põhikohtuasjas käsitletavate liikmesriigi õigusnormide eesmärk on kaitsta rahvatervist ja hambaarstiameti väärikust.

67 Selle kohta tuleb märkida, et rahvatervise kaitse kuulub eesmärkide hulka, mida võib pidada ülekaalukate üldiste huvidega seotud vajaduseks, mis võib teenuste osutamise vabaduse piirangut õigustada (vt selle kohta kohtuotsused 10.3.2009, Hartlauer, C-169/07, EU:C:2009:141, punkt 46, ja 12.9.2013, Konstantinides, C-475/11, EU:C:2013:542, punkt 51).

- 68 Pidades silmas selle usaldussuhte olulisust, mis peab hambaarsti ja tema patsiendi vahel valitsema, tuleb lisaks tõdeda, et hambaarstiameti väärkuse kaitse võib endast samuti kujutada sellist ülekaalukat üldist huvi.
- 69 Reklaamide laialdane kasutamine või agressiivsete reklaamsõnumite valik, mis võib patsiente pakutava ravi suhtes lausa eksitada, võib aga ohustada tervisekaitset ja kahjustada hambaarsti väärkust, kuna need rikuvad hambaarstiameti mainet, kahjustavad hambaarstide ja nende patsientide suhteid ning soodustavad ebasobivat või mittevajalikku ravi.
- 70 Seetõttu sobib üldine ja täielik reklaamikeeld käesoleval juhul järgitavate eesmärkide saavutamiseks, kuna see hoiab ära hambaarstide poolt mis tahes reklaami ja reklaamsõnumite kasutamise.
- 71 Mis puudutab põhikohtuasjas käsitletava teenuste osutamise vabaduse piiramise vajalikkust, siis tuleb arvestada asjaolu, et inimeste elu ja tervis on aluslepinguga kaitstud hüvede ja huvide hulgas esikohal, ning seda, et liikmesriigid võivad põhimõtteliselt otsustada, millisel tasemel nad kavatsevad rahvatervise kaitse tagada ja kuidas selline tase saavutatakse. Et see tase võib olla liikmesriigiti erinev, tuleb liikmesriikidele jätta teatud kaalutlusruum (vt selle kohta kohtuotsused 2.12.2010, Ker-Optika, C-108/09, EU:C:2010:725, punkt 58, ja 12.11.2015, Visnapuu, C-198/14, EU:C:2015:751, punkt 118).
- 72 Sellegipoolest tuleb tõdeda, et põhikohtuasjas käsitletavate liikmesriigi õigusnormide kohaldamisest tulenev piirang, mis keelab üldiselt ja täielikult suuhooldus- ja hambaraviteenuste reklaami mis tahes vormis, läheb – hoolimata nimetatud kaalutlusruumist – kaugemale sellest, mis on vajalik, et saavutada liikmesriigi taotletavad eesmärgid, mida on meenutatud käesoleva kohtuotsuse punktis 66.
- 73 Nimelt ei pruugi kõik nende õigusnormidega keelatud reklaamsõnumid iseenesest avaldada käesoleva kohtuotsuse punktis 69 nimetatud eesmärkidele kahjulikku mõju.
- 74 Lisaks on selle kohta oluline märkida, et kuigi Euroopa Kohus on juba sedastanud 12. septembri 2013. aasta kohtuotsuse Konstantinides (C-475/11, EU:C:2013:542) punktis 57, et ELTL artikliga 56 on kooskõlas liikmesriigi õigusnormid, mis keelavad selliste meditsiiniteenuste reklaami, mille sisu on kutse-eeskriitika vastane, tuleb siiski tõdeda, et põhikohtuasjas käsitletavat õigusnormid on palju laiemal ulatusel.
- 75 Neil asjaoludel tuleb tõdeda, et põhikohtuasjas käsitletavate liikmesriigi õigusnormide eesmärgi võib saavutada ka vähem piiravate meetmetega, mis vajaduse korral reguleerivad rangelt nende teabevahendite vormi ja tingimusi, mida hambaarstidel on õigus kasutada, ent mis ei keela siiski üldiselt ja täielikult ära mis tahes vormis reklaami.
- 76 Eeltoodud kaalutlusi arvesse võttes tuleb kuuendale küsimusele vastata, et ELTL artiklit 56 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus niisugused liikmesriigi õigusnormid, nagu on kõne all põhikohtuasjas, mis keelavad üldiselt ja täielikult ära suuhooldus- ja hambaraviteenuste reklaami mis tahes vormis.

Kohtukulud

- 77 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamise seotud kulud, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (kolmas koda) otsustab:

1. Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. mai 2005. aasta direktiivi 2005/29/EÜ, mis käsitleb ettevõtja ja tarbija vaheliste tehingutega seotud ebaausaid kaubandustavasid siseturul ning millega muudetakse nõukogu direktiivi 84/450/EMÜ ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 97/7/EÜ, 98/27/EÜ ja 2002/65/EÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EÜ) nr 2006/2004 (eabausate kaubandustavade direktiiv), tuleb tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus niisugused liikmesriigi õigusnormid, nagu on kõne all põhikohtuasjas, mis kaitsevad rahvatervist ja hambaarstiameti väärikust, esiteks keelates üldiselt ja täielikult suuhooldus- ja hambaraviteenuste reklaami mis tahes vormis, ja teiseks kehtestades tagasihoidlikkuse nõuded, millele peab vastama hambaravikabineti silt.
2. Euroopa Parlamendi ja nõukogu 8. juuni 2000. aasta direktiivi 2000/31/EÜ infoühiskonna teenuste teatavate õiguslike aspektide, eriti elektroonilise kaubanduse kohta siseturul (direktiiv elektroonilise kaubanduse kohta) tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus niisugused liikmesriigi õigusnormid, nagu on kõne all põhikohtuasjas, mis keelavad üldiselt ja täielikult suuhooldus- ja hambaraviteenuste reklaami mis tahes vormis, osas, milles need õigusnormid keelavad mis tahes vormis elektroonilisel teel edastatavad kommertsteadaanded, mis hõlmab ka hambaarsti loodud veebisaiti.
3. ETL artikkel 56 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus niisugused liikmesriigi õigusnormid, nagu on kõne all põhikohtuasjas, mis keelavad üldiselt ja täielikult ära suuhooldus- ja hambaraviteenuste reklaami mis tahes vormis.

Allkirjad